

Maa **BANDOENG**

1939
AUGUSTUS
JAARGANG 7
No. 8

GRAND HOTEL PREANGER BANDOENG

HOTEL MET DE MEEST MODERNE INRICHTING

**Alle kamers met eigen badkamer. Electriche liften.
Electriche koel- en vrieskamers. Electriche Wasscherij.
Groote Wijnkelder.**

Dagelijks Concert en Dansmuziek door het Preanger Orchest.

Grand Hotel Savoy-Homann

**GROOTSTE EN MODERNSTE
HOTEL IN NEDERL.-INDIË**

LIFTEN

HONGAARSCH ORCHEST

**MOOIE ZALEN VOOR
BANQUETS, RÉUNIES ENZ.**

Villa „Isola” dépendance.

Directeur :
Fr. J. A. van ES.

Foto Bongenaar.

KOOP *Distinctie...*
KOOP EEN *Oldsmobile!*

N.V. **PREMIUM** IMA-SERVICE

Papandajanlaan 2, BANDOENG
Tel. 1780 en 1781.

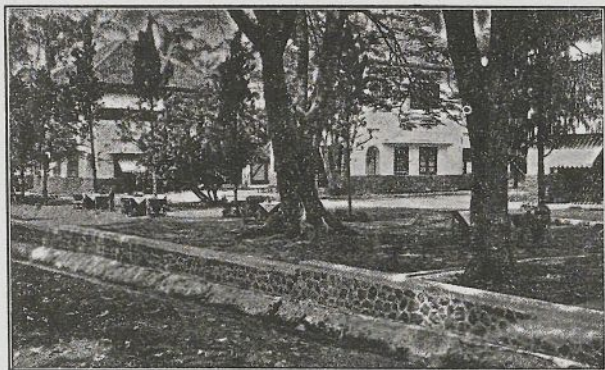
Mijnheer, koopt U gerust die bijzondere, in plaats van die gewone auto. U zult trotsch op U zelf zijn, U zult genieten van Uw rijkdom. U zult een geheel nieuwe vreugde ondervinden. Een duurdere wagen zal werk doen, dat het populaire merk nooit zal kunnen. Hij zal uitwerking hebben op anderen. En wat nog belangrijker is, *hij zal uitwerking hebben op U.*

Koop een „betere” wagen, dan krijgt U de grootste waarde. Waarde in het product, want de bijzondere eigenschappen, die het bezit, zijn extra en in een wereld van wedijver is 't het *extra* dat wint, niet het gemiddelde! Als de eerste schok van de uitgaaf voorbij is, zult U blij zijn, niet spijtig. U zult trotsch zijn, niet beschaamd. Want U zult de wagen hebben, *die bij U past!*

KOOP EEN AUTO

DE AANGENAAMSTE
GELDBELEGGING

R U S T I G

SCHITTERENDE LIGGING

FLAT-COMPLEX

„Olcottpark“

BANDOENG

J A V A

N.O.I.

C H I Q U E .

RUIME FLAT-GEBOUWEN

E E N H O M E .

SMAAKVOLLE INRICHTING
VLOTTE BEDIENING
GERENOMMEERDE TAFEL
FIRST CLASS SERVICE

and last but not least...

GEMATIGDE PRIJZEN

GEZELLIGE INTERIEURS

Mooi Bandoeng

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE
VEREENIGING „BANDOENG VOORUIT”.

REDACTIE : Dr. L. v. d. Pijl en M. A. J. Kelling.

AUGUSTUS 1939

No. 8

JAARGANG 7.

DOEL DER VEREENIGING.

De Vereeniging „Bandoeng Vooruit” stelt zich ten doel, de belangen van Bandoeng en omstreken en die van het vreemdelingenverkeer in den meest uitgebreiden zin des woords te behartigen.

BESTUUR.

Beschermheer	: E Tacoma, Resident van Priangan.
Eerevoorzitter	: N. Beets, Burgemeester van Bandoeng.
Eereleden	: W. H. Hoogland en Ir. A. Poldervaart.
Voorzitter	: W. H. Hoogland.
Vice-voorzitter	: B. Sluimers.
Secretaris-Thesaurier	: M. A. J. Kelling.
Leden	: A. Bertling, Fr J A. van Es, K. J. Heim, J A. C. de Kock van Leeuwen, Dr L. v.d Pijl, Mr. P. A. Ursone, R. A. A. Wiranata- koesoema.

Gedelegeerd Bestuurslid in Nederland: C. J. Nauta.

CONTRIBUTIE.

Minimum f 4,- 's jaars v. personen en f 5,- 's jaars voor zaken, instellingen, vereenigingen enz. Het lidmaatschap geeft recht op het maandblad „Mooi Bandoeng” en één toegangskaart 's jaars tot de kraterwegen van den Tangkoeban Prahoe of den Papandajan. Een persoonlijke contributie van f 8,- 's jaars geeft recht op twee toegangskaarten.

DONATEURS.

Men kan de Vereeniging als Donateur steunen door een jaarlijksche bijdrage van minstens f 25.-, of een gift in eens van minstens f 100.-. Het donateurschap geeft recht op een doorlopende persoonlijke toegangskaart naar de kraterwegen van den Tangkoeban Prahoe en den Papandajan.

ABONNEMENTEN.

Niet-leden kunnen zich op „Mooi Bandoeng” abonneeren ad f 2,50 's jaars.

KANTOOR: Naripan 5C.

Geopend: alle werkdagen van 8-1 en van 2.30-5 u. n.m.
Zaterdags van 8 - 12.30 n.m.
Telefoon 1600. Vóór en na kantoortijd 1550.

Onze Bergen.

..... Maar de buitengewone „service”, die den vreemdeling, die gloednieuw in deze gewesten arriveert en nu eens van het machtig bergenschoon wil genieten, ten dienste staat, is wereldberoemd.

In een paar uur tijds kan hij van de kust, hetzij van Batavia of Soerabaja, middels de „vlugge vier” of „vlugge veertien”, op de schoonste hoogvlakten van Indië zijn en per auto zijn tocht vervolgen.

Nemen we b.v. eens even den tocht van Batavia naar den Tangkoeban Prahoe of naar den Papandajan. In minder dan 4 uur staat de reiziger, die 's morgens van Batavia vertrekt, bovenop „de omgekeerde prahoe” en kan in een dag een prachttocht heen en terug naar den Papandajan maken, waarbij hij letterlijk over „de hoogste autostrada van Azië” rijdt, en welke de eenige plaats ter aarde is, waar men met de auto zonder ongelukken in een krater komen kan.

De gegevens, die touristen-bureau's verleen en de service van plaatselijke vooruitstrevende vereenigingen, zooals „Bandoeng-Vooruit”, zijn zoo up to date, dat gevaar voor ongelukken niet bestaat, mits men zich maar houdt aan de voorschriften.

Wat een pracht-uitzicht hebt ge niet des morgens van den top van den Prahoe bij Bandoeng op al die omliggende bergen. Voorwaar ge „beleeft dan de bergen.” Ze laten een praegnant stempel na op uw gemoed....

(J. Thiessen Jr. in
„De Java Express”).

24/4 '61

Wandelingen door en om Bandoeng.

Voor me ligt het boekje: WANDELINGEN en RIJWIELTOCHTEN in HET GOOI en OMSTREKEN, een uitgave van den A.N.W.B. Toeristenbond voor Nederland, prijs 50 cent, met kaart. Het bevat de korte beschrijving van 22 wandelingen en 5 fietstochten door het Gooi.

In mijn verlof, logeerende te Bussum, heb ik van dit boekje een zeer nuttig en aangenaam gebruik gemaakt. Zonder iemand iets te behoeven te vragen, leidde dit gidsje, samen met de door de A.N.W.B. geplaatste wegwijzers, mij door het geheele, zoo mooie Gooi, waardoor verkwikkende inspanning gepaard werd aan heerlijke, gezonde en goedkope uitspanning.

Het nu na jaren onder de oogen krijgen van dit gidsje bracht me op het idee of het voor Bandoeng, meer en meer de vakantieplaats bij uitnemendheid, niet mogelijk en nuttig zou zijn, een dergelijke wegwijzer samen te stellen. Er is behoefte aan, vooral nu de wandelsport, dank zij N.I.A.U. en H.L.O., steeds meer beoefenaars vindt. Ook hier, als overal elders, geldt, dat eendracht macht maakt en dat tezamen vlug, goedkoop en zoo volledig mogelijk tot stand gebracht kan worden, hetgeen den enkeling niet mogelijk is.

Wandelingen door en om Bandoeng, vooral ook van vacantiemensen en vreemdelingen, hebben een voordeel voor de plaats zelve. Door een middenstander werd mij eens gezegd: „Bandoeng-Vooruit trekt de vreemdelingen naar Bandoeng, maar zijn ze daar eenmaal, dan stuurt ze velen Bandoeng weer uit naar kraters en meeren. Komen ze laat en moe thuis, dan hebben ze geen lust en tijd voor winkelen.” „Daar zit wat in”, zou Buziau zeggen.

Na een korte wandeling door en om Bandoeng zelf, zullen de wandelaars vanzelfsprekend neerstrijken in de restaurants en de icecreamhuizen. Zij zullen de stad doorkruisen en aan het stadsleven gaan deelnemen, terwijl ze 's avonds fit zullen zijn om étalages te bekijken en ... binnen te stappen. Want bij kijken zal het dan niet blijven, daarvoor verstaan onze middenstanders te goed de kunst van étaleeren.

Na deze korte uitweiding kom ik terug op het: Eendracht maakt macht. Velen

onzer hebben hier te Bandoeng wandelingen gemaakt, hetzij dan korte van een uurtje, hetzij langere van 3 à 4 uur. Een ieder heeft zijn, of haar lievelingswandelingetje. Als we nu eens allen ons lievelingswandelingetje (het mogen er gerust 2 of meer zijn) opgaven aan Bandoeng-Vooruit, en dan met een korte beschrijving, voor wat betreft route, afstand, benodigde tijd, wat men zoal passeert, uitzichten, rustpunten, met daarbij gevoegd een typeerend kiekje van een aardig punt, dan kwam er zodoende vlug en goedkoop een verzameling van wandelingen bijeen, waaruit een boekje:

WANDELINGEN en RIJWIELTOCHTEN om BANDOENG,

zou kunnen worden opgebouwd, wanneer n.l. ook de fietsers wilden meehelpen door opgave van fietstochten en gecombineerde fiets- en wandeltochten. Door dit laatste kunnen de tochten zich verder uitstrekken, terwijl de afwisseling grootter wordt.

Wanneer de wandelaars, die door deze samenwerking, allen méér kunnen genieten, dan ook eens voor het luttel bedrag van vier gulden per jaar lid werden van Bandoeng-Vooruit, waarvoor men nu praktisch reeds voor meer dan vier gulden terugontvangt in den vorm van een gratis tolkaart voor kraterbezoek, 12 nummers van het maandblad MOOI BANDOENG en verder reductie op bepaalde toeristen-uitgaven, daarmede helpende, dat deze Vereeniging over meer geld te beschikken kreeg, waardoor de wandelroutes, evenals in Het Gooi, door routewijzers konden worden aangegeven, dan bewezen zij zichzelf en de plaats, welke wij allen vooruit willen hebben en die ons na aan het hart ligt, een grooten dienst.

Men zegge nu niet: „Ik ga toch over een jaar of over een paar jaar weg”. Zoo'n redeneering van hen, die ons vóór gingen, is, excuseer s.v.p., de pest voor Indië geweest. Had men niet alles vroeger gezet op het genieten in Holland na pensioen of kapitaalvorming, vaak ten koste van gezondheid en levensvreugde in de mooiste jaren van het leven, dan zou nu Indië een stuk verder zijn. Dan had men hier ook alles, met daarbij

EEN VERLICHT HUISNUMMER
IS ALS EEN BAKEN IN ZEE!

N.V. G.E.B.E.O.

Onze keurige goed opvallende Stand op de laatste Jaarbeurs.

gratis prachtnatuur, heerlijk klimaat en mooi weer.

DUS AAN DEN SLAG. ZENDT UW WANDELINGEN IN EN WORDT LID VAN BANDOENG-VOORUIT.

Als niët-autobezitter moet ik me helaas tot wandel- en fietstochten bepalen.

In de archieven van de Nat. Hist. Ver. eeniging en van de Band. Exc. Ver. eeniging bevinden zich verslagen van de geregeld door die wandelverenigingen gedurende jaren gemaakte tochten. Laat men deze archieven eens openleggen en de verslagen verwerken tot een leidraad voor hen, die hun vleugels verder willen en kunnen uitslaan. Er zijn momenteel in Bandoeng nog personen, die zoo goed als al deze tochten persoonlijk hebben medegemaakt en voor deze moet het al zeer gemakkelijk en tevens zeer

aangenaam zijn deze gegevens tot publiek eigendom te maken. Aangenaam, want een waar natuurliefhebber geniet, als hij anderen tot de natuur kan brengen, hetgeen beteekent rijk er kan maken. Buiten in de natuur toch is de mensch een beter, tevredener, dús een gelukkiger wezen.

BANDOENG VOORUIT zal ongetwijfeld alle mogelijken steun willen verleen en bij de uitvoering van bovengenoemd plan, het ligt op haar weg. Door al dadelijk binnengekomen wandelingen in Mooi-Bandoeng te publiceeren, behoeven wandelaars niet te wachten tot het verschijnen van de gids, terwijl bovendien het kennismaken van deze beschrijvingen onwillekeurig een opwekking is voor anderen.

Wie doet mee?

L. H. C. Horsting.

EEN KLEINE WENK: GEEFT STEEDS
EEN PRACTISCH GESCHENK.

N.V. G.E.B.E.O.

EEN

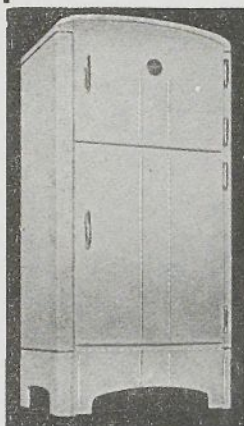

IJSKAST, gekoeld
met PETODJO-IJS

.

HET middel voor een goede, complete conserveering
van levensmiddelen in het moderne Indische huishouden.

Ook in huur verkrijgbaar.

VRAAGT INLICHTINGEN BIJ DE

IJSfabriek „BANDOENG” (Petodjo)
Kebon Sirih Tel. 371

.
Uw IJS dagelijks aan huis bezorgd.
5 K.G. per dag f 3,75 p. maand.

v/h H.G. Jenne & Co

Slachterij tel. 900 toko tel. 1714

Waarom ???

Zoudt U geen klant zijn van een
slachterij

Met Europeesch geschoold vakper-
soneel.

Welke aan kwaliteit en bereiding
de hoogste eischen stelt.

De grootst mogelijke hygiëne be-
tracht.

Up to date is ingericht met de meest
moderne machines.

Hypermoderne koelkamers heeft.

Als U

*Geen Hoogere prijzen
betaalt*

dan bij andere Europeesche slagers

„Goede wijn behoeft geen krans”

„Multifoto.”

STEEDS 'T BESTE ADRES
VOOR:

Studio-

Serie EN

Buitenopnamen.

Wij zijn overal te ontbieden.

Ook 's nachts, zonder enkele prijs-
verhooging.

Bel maar op 2742 of na 8 uur n.m.
2740 en onze fotograaf is binnen
een kwartier ter Uwer beschikking!

Bandoeng: Radio-Stad.

Bandoeng, voor velen de stad van den kouden neus, Bandoeng, de stad, die door velen, wanneer zij een langs weg of spoorbaan geplaatst bord zien waarop de naam van onze bergstad geschilderd is, met een zucht van verlichting wordt begroet. Bandoeng vacantie-stad bij uitnemendheid, zetelt daar niet de allerwege bekende Vereeniging „Bandoeng Vooruit” die het den vacatiegasten zoo aangenaam mogelijk maakt, Bandoeng met de niet te definieeren sfeer van een Bragaweg, waarlijk de Parel van Java. En Bandoeng, ook Radio-stad.

Hoe ruischen de klanken van de Bandoengsche zenders over bergen en dalen en nemen op hun verre reis den naam van onze mooie stad mede, om ook op deze wijze propaganda voor Bandoeng te maken. Hoe smeden de klanken van een Bandoengsche zender huwelijksbanden aan elkander.

Wat zegt U, dat kan niet.

Toch is het waar, maar daarover straks.

In Bandoeng woonde de eerste Ned. Indische radio-amateur die via zijn eigengebouwden zender contact met Holland had en ook als eerste in Indië met zijn ontvanger Holland ontving. In en rondom Bandoeng vindt men de groote Gouvernementszenders die het radioverkeer met Nederland en de geheele wereld onderhouden. Nabij Bandoeng staat het enorme complex van den Malabarzender, de grootsche schepping van Dr. C. de Groot. In Bandoeng is het groote Gouvernements Radio Laboratorium gevestigd waar zeer belangrijk werk wordt verricht. Voorts bevindt zich in het gebouw van het Departement van Verkeer en Waterstaat het Bureau „Radio Omroep” waar, naast vele andere werkzaamheden, alles wat door de Ned. Indische zenders zal worden uitgezonden, vooral het gesproken woord, wordt gekeurd. Een veel omvattende arbeid waarbij dikwijls met uiterste tact en diplomatie zeer moeilijke problemen dienen te worden opgelost. In Bandoeng bevinden zich verscheidene omroepzenders waarvan de P.M.Y. wel de populairste is. Dit alles is nog maar een zeer sumiere opsomming van hetgeen Bandoeng op radiogebied presteert.

Vanuit Bandoeng komen de verzoekjes Wat dat zijn? Ook een vraag,

natuurlijk de ach wat, dat weet toch iedereen!

Zaterdagavond zit heel Indië achter den luidspreker en luistert naar de verzoekjes uit Bandoeng; en hoe!

We hoorden van een plaatsje ergens op Zuid Sumatra, waar je Zaterdagavond na half acht geen kip meer op straat ziet, omdat iedereen bij zijn radio zit en luistert naar Bandoeng.

Historisch hoor!

Zoo zullen er nog wel meer van die rimboe-steden zijn, van die prettige plaatsen waar je ver van de bewoonde wereld je werk doet en waar je 's avonds na den dagtaak zelf de verveling maar moet zien te verdrijven, zoo echt op je eentje of met z'n twee-tjes. Van die kotta's waar het lawaai van de rumoerige insecten je eenige symphonie zou zijn als er geen Bandoeng-Radio was.

Ja, Bandoeng is lang zoo kwaad nog niet en zeker niet als klanken-distributrice. Er is energie in Bandoeng, veel energie en initiatief.

Kijk maar naar de Bandoengsche PMY, gevestigd in het NILLMY gebouw aan den Aloon Aloon. Energie, initiatief en het heerlijke Bandoengsche klimaat hebben de PMY gemaakt. Zodoende is PMY geworden de grootste Particuliere Radio Omroep Vereeniging in Ned. Indië.

Het nooit te blusschen enthousiasme dat de Bandoengsche burgers altijd heeft gekenmerkt, bracht deze PMY op het niveau van tegenwoordig. Hoe moeilijk het was om zoover te komen, wat een zorgen er waren en nog zijn om in zware tijden toch het hoofd boven water te houden, wat belangeloos hard werkende bestuursleden hebben gedaan om PMY, de PMY te doen zijn, ach laten we het daarover hier maar niet hebben en alles liever van de rose kant bekijken en beluisteren!

Luisteren naar de PMY-Bandoeng geeft levensvreugde, weet U.

Als U 's Zaterdag goed luistert naar PMY's verzoekenavond voor amusementsmuziek dan hoort U de taal. der liefde.

Zoo komen we weer op de huwelijksbanden van zoo even. Ja, werkelijk PMY-LIEFDE-HUWELIJK zijn zoo gezegd één.

VRAAGT HET HUISHOUDTARIEF OP
PROEF. HET ZAL U BEVALLEN!

N.V. G.E.B.E.O.

1. (boven)

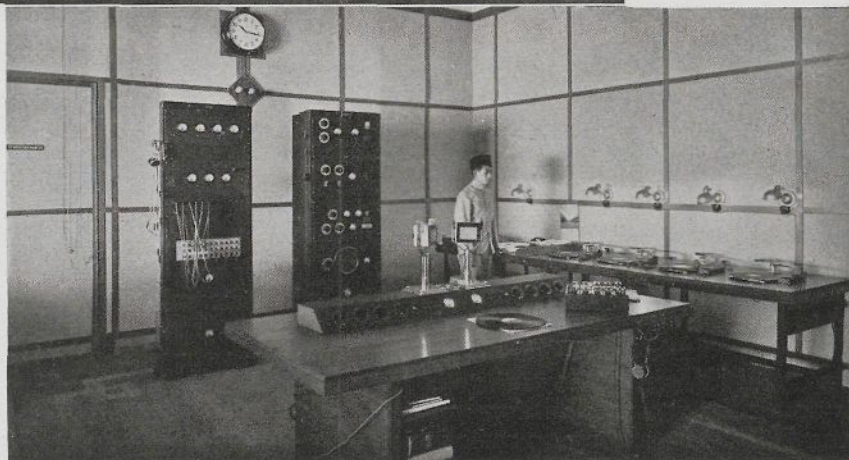
De voorzitter J. G. Prins, die dit jaar zijn 10-jarig voorzitter- en vice-voorzitterschap van PMY herdenkt.

2. (midden)

De administrateur de Hr. J. F. Meuring met personeel.

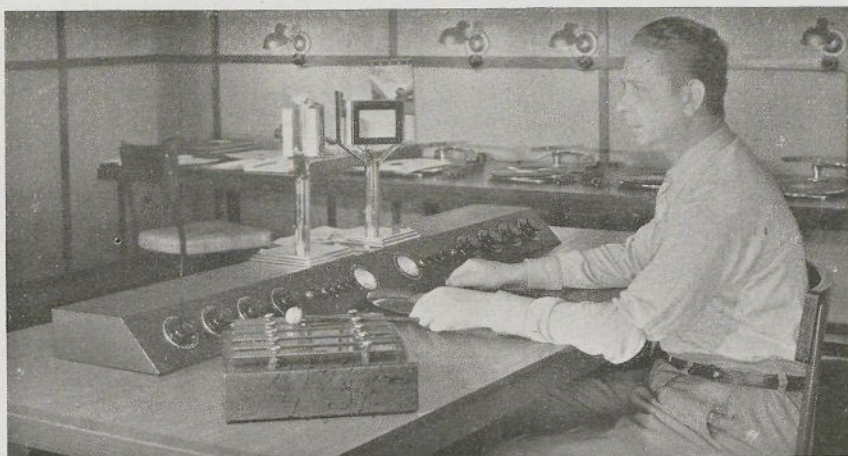
3. (onder)

De Omroep- en Contrôle kamer.

ZIJ DIE DE DAGELIJSCHЕ АRBEID

1. (boven)
De 1e om-
roeper de
Hr. C. Reids
leegsma.
2. (midden)
De zender-
kamer.
3. (onder)
De pro-
gramma-
afdeeling.

BIJ DE P M Y VERRICHTEN

Een heer in A. dient een verzoekje in, een vroegere lievelingsmelodie. Kan voorkomen als je zoo in je eentje thuis zit.

Een dame in B. hoort via de PMY het verzoekje en de daarbij omgeroepen naam en het adres van den heer in A. Zij herinnert zich die melodie. Was dat niet eens dat wijsje waar „hij” 25 jaar geleden zoo veel van hield? Hebben zij het vroeger niet samen zoo vaak gezongen, gelukkig in hun jonge liefde?

Toen, plots kwam er voor hem een andere, waarmee hij trouwde. Weg illusies, alles werd donker en smartelijk.

Maar nu, na jaren en jaren, die naam en dat adres door de PMY-Radio. Zou „hij” het zijn? Een idee, een brief aan den heer in A. wordt gepost. Het blijkt dat „hij” het is, thans alleen gelaten en eenzaam geworden.

Het komt zelfs tot een ontmoeting.

Gevolg: Toch een huwelijk al is het dan ook na 25 jaar en zij werden gelukkig.

Ziet U, dat deed de Bandoengsche PMY.

Dit is slechts één geval uit vele. En zoo is er meer.

Een planter op een eenzame onderneming dient een verzoekje in voor al de lieve meis-

jes in Bandoeng. (Zoo'n oolijkerd!) Titel: „I love you”. Zou niet één speciaal mooi meisje (Bandoeng heeft vele en erg mooie meisjes) precies weten dat dit verzoekje juist voor haar bestemd was? Het verzoekje wordt natuurlijk door PMY uitgezonden.

De volgende Zaterdag dient een Bandoengsche jonge dame een verzoekje in voor een planter op een eenzame onderneming, getiteld: „I love you too!” Duidelijk nietwaar?

Wat zou de omroeper wel denken als hij al die muzikale liefdesverklaringen omroept en daarbij dient als „postillon d'amour?”

Never mind, het is goed werk en het brengt geluk aan velen.

Hierin gaan „BANDOENG VOORUIT en PMY wel nauw samen, zij willen beide geluk en levensvreugde brengen. Helaas, gaan ze ook zeer nauw samen in het groote tekort aan betalende leden, doch daar kunnen ze zelf niets aan doen, hun schuld is het zeker niet.

Daarom aan het einde van dit kleine stukje radio-poëzie de opwekking:

**BANDOENG-VOORUIT DOOR
PMY-VOORUIT!**

L.

Bandoeng en de Sport.

De NIAU-Wandelmarschen, de Vierdaagsche en de H. L. O. - proeven.

In de beide afgelopen maanden is onze stad weder getuige geweest van de jaarlijkse aardige NIAU-wandelmarschen en de bekende VIERDAAGSCHE. De deelname, zoowel van militaire als van burgerzijde was dit keer aanmerkelijk groter dan in de voorgaande jaren, een zeer verblijdend verschijnsel en voor de promotors een verdiende belooning voor hun moeite om deze marschen algemeenen ingang te doen vinden. Die meerdere belangstelling door meerdere bekendheid is overigens logisch, want het Bandoengsche klimaat leent zich bij uitstek voor dergelijke gezonde ontspanningen en prestaties. Want de Vierdaagsche is en blijft een prestatie.

De sedert enkele maanden te Bandoeng opgerichte afdeling van de vereeniging Harmonische Lichaams - Ontwikkeling (H. L. O.) voldoet in een behoefte en wel voor de groote groep van personen, die zonder jacht te maken op records, door lichte, geregelde sportbeoefening, hun

lichaam in goede conditie wenschen te houden en gelegenheid behoeven dit te controleren en te toonen. De H.L.O. toch biedt hun deze gelegenheid door het doen afleggen van officieele proeven op het gebied van ver- en hoogspringen, hindernisloop, hardloopen, kogelstooten, balwerpen, duurloop, wielrijden, klimmen, zwemmen en wandelen. Van de ongeveer 70 deelnemers aan deze eerste proeven voldeden er een vijftigtal, waaronder eenige ouderen van bij de 50 jaar, ja zelfs één van 58.

Het laat zich nu reeds aanzien, dat aan de in November a.s. voor de tweede maal af te nemen proeven, door een veel groter aantal sportieve Bandoengers zal worden deelgenomen. De H.L.O. verdient door het zeer goede doel, hetwelk zij beoogt, n.l. het lichamelijk fit blijven van de massa van alle rassen, aandacht, steun en deelname.

Moge dit in November duidelijk blijken.

L. H. C. H.

Een Legercommandant ging heen.

Op den 22sten Juli j.l. had de overgave plaats van het commando over het K. N. I. leger.

Generaal BOERSTRA trad af, Generaal BERENSCHOT op.

We leven verder.

Maar het past hier in Mooi Bandoeng, het Orgaan van de plaats waar het Paleis van den

gebruik makende van dit prachtig luchtwapen, hetwelk onder zijn commando van weinig tot een belangrijke factor in onze verdediging werd.

Dat den schok, welke hij het Leger gaf, hem ook tegenstanders moest bezorgen, sprak vanzelf, maar het Leger heeft gebloft, dat het op dit moment, waarop zulks zoo zeer

Na de overdracht van het Legercommando! De nieuwe legercommandant heeft zijn plaats ingenomen ter rechterzijde van Generaal Boerstra.

Legercommandant staat en het Dep. v. Oorlog gevestigd is, een oogenblik stil te staan bij deze commando-wisseling. Vooral in deze tijden, nu onze defensie in het teken van aller belangstelling staat.

Zwaar is de taak geweest, welke Generaal BOERSTRA te vervullen kreeg. Zwaar in alle opzichten, lichamelijk en geestelijk. En hij heeft zichzelf bij het vervullen van die verantwoordelijke taak niet ontzien. Hij eischte... van een ieder, maar niet het minst van zichzelf. Per Glenn Martin doorkliefde hij de luchten van gansch den Archipel, zoo zelf

noodig was beschikte over een chef van de bekwaamheid, wilskracht en persoonlijkheid als Generaal BOERSTRA.

En eveneens treft onze weermacht het, dat het zoo flink begonnen werk kan worden voortgezet door een opvolger als Generaal BERENSCHOT, die ongetwijfeld door het geheele Leger met sympathie als hoogste chef wordt ontvangen.

Moge het deze, gesteund door zijn departements-hoofden, gelukken onze weermacht geheel op peil te brengen.

L. H. C. H.

DRUKKERIJ

drukt niet alleen, maar
piekert ook voor U!

ONTWERPEN
RECLAME-
ADVIEZEN
CLICHE'S

TELEFOON

336

NA SLUITING 2795

VISSER

IN
BANDOENG
BESTELT MEN
MELK
BIJ DE
BANDOENGSCHE MELK CENTRALE
TELEFOON 2002 EN 2022

HOTEL-CRAMER

ALLEEN *Molenvliet O. 35 Telf. 2100. Welt.*

Gelegen aan tram en spoor. Het aangewezen hotel voor cursisten. 5 Min. gaans van het cursusgebouw.

Dagprijzen vanaf f 3.50 per persoon, 2 Personen . . . f 6.50

Maandkamers vanaf f 60 — p. pers., 2 Personen . . . f 95.—

Families ruime reductie.

Prima Keuken. — Elken dag Europ.- en Rijsttafel.

Beleefd aanbevelend G. KNUYSTING.

ARCHITECTEN en BOUWBUREAU

H. B. BROOKMAN

Merdika 38. — Telf. 2370

Ontwerpen en uitvoeren.

ZEISS IKON

CAMERA'S

BIJ

Fotohuis „Braga“

GEBOUW D E. N. I. S.

BANDOENG.

Buddha

De Mineraalwaterfabriek voor kwaliteitsproducten

TELF. 276

UITNOODIGING VOOR EXCURSIES

I. NAAR DE PATOEHA

op ZONDAG, 6 AUGUSTUS 1939.

VERTREK:

Des morgens om zes uur van af het verzamelpunt der auto's, de Autoverhuurderij „Preanger”. De deelnemers(sters) worden omstreeks kwart voor zes van huis gehaald.

TERUGKOMST:

Te Bandoeng omstreeks 4 uur n.m. of later naar verkiezing.

KOSTEN:

Voor leden van Bandoeng Vooruit f 1.50. pp.

UITRUSTING:

Veldflesch, Leeftocht, Foto- en filmtoestel, Spijkerschoenen en bergstok. In dit natte jaar is ook in den drogen tijd het meenemen van regenjas of pajong aan te bevelen.

AANMELDING:

Uiterlijk Vrijdag 4 Aug. om 6 u. n.m. bij den Heer CH. HERMANS, Riouwstraat 118, Tel. 2334.

BIJZONDERHEDEN:

Op deze excursie is het mogelijk op één dag niet minder dan twee fumarolenvelden, twee kratermeeren en één drooge, grootendeels begroeide krater te bezoeken. Ieder dezer vulkanische resten heeft zijn eigen karakter. De Kawah Tjiwidej is een betrekkelijk vredig, vrijwel vlak terrein, de Kawah Tjiboeni een woest steenveld. De Kawah Poetih roept met zijn vage droomkleuren allerlei folklorisme wakker, de Kawah Patoeha is een kolossale kuil, imponerend ondanks het feit, dat er geen vulkanische werking meer is te bespeuren; en de Telaga Patengan ten slotte is een „gewoon” kratermeer, met zijn donker groen geboomte en zijn donker weerspiegelend water misschien het mooiste van alle West-Javaansche meeren.

Het uitzicht van af het hoogste punt van den Patoeha (2434 M.b.z.) is een der beroemde panorama's van de Preanger. Helaas is de Patoeha ook berucht om zijn nevels. Echter heeft men ook onderweg van uit de auto en op de wandeling voortdurend mooi uitzicht, nu eens beperkt over eenige ravijnen, dan weer wijd over het geheele Zuid-Preanger landschap.

Een schitterende excursie, rijk aan natuurschoon en natuurwonderen, en gemakkelijk te maken ook door zeer weinig geoefende wandelaars.

II. RONDRIJN IN DE OMSTREKEN VAN SOREANG

op ZONDAG, 6 AUGUSTUS 1939.

VERTREK:

Tusschen 5.30 uur en 6 uur.

De deelnemers(sters) zullen van huis worden gehaald, waarna de gezamenlijke afrit plaats vindt vanaf het verzamelpunt bij het Hoofd Postkantoor.

TERUGKOMST:

Voor de lunch.

KOSTEN:

Voor leden „BANDOENG VOORUIT” f 2.— per persoon.

AANMELDING:

Uiterlijk Zaterdag, 5 Augustus a.s. 11 uur v.m. bij den Secretaris-Penningmr., Progostraat 16 Telf. 1612, of bij Mej. M. LATSCH p/a Rathkamp & Co. Telf. 227.

BIJZONDERHEDEN:

Per auto gaat de rit naar Soreang en verder een 3 Km. in de richting Tjimahi, waarna een wandeling van pl.m. 3 uur zal worden gemaakt, met schitterende uitzichten op de Bandoengsche vlakke.

Deelnemers zullen hoogst waarschijnlijk in de gelegenheid zijn, de bevolking in de rivier te zien goud winnen.

Monument Wijlen S. J. AAY.

Er is in onze veste een eenvoudig monument onthuld, gewijd aan de nagedachtenis van wijlen den oprichter van de Onderofficiers Vereeniging: ONS ALLER BELANG.

Het is een sympathieke geste geweest van de tegenwoordige onderofficieren op deze wijze den man te eeren, die voor hèn als militair en voor allen als mensch een voorbeeld was. Door eerlijkheid, eenvoud, opgewektheid, gepaard aan arbeidskracht en medegevoel met z'n medemensch, van welk ras ook, heeft Aay gedurende het eerste kwart dezer eeuw in de Indische maatschappij, in den tijd van groote maatschappelijke verschuivingen veel, mooi en goed werk verricht. Jaren was hij lid-gedelegeerde van den

Volksraad, waar hij o.a. niet naliet steeds op te komen voor de minimaal gepensionneerden van vóór 1920 en de belangen van het onderofficierskorps, dús van het Leger, behartigde, naast het helpen scheppen van billijke bestaansvoorwaarden voor een ieder.

De algemeene belangstelling, betoond bij de onthulling van het borstbeeld, daar vóór het Bondsgebouw van O.A.B. aan het Tji-beuningplantsoen, bewijst, dat men dezen Indië- en menschenvriend na jaren nog niet vergeten is.

Onder de Bandoengsche monumenten neemt dat van onzen AAY ongetwijfeld een zeer eervolle plaats in.

L. H. C. H.

Brief uit Bandoeng.

Bandoeng, 1 Augustus 1939.

Hallo Lien.

Langer dan m'n plan was, heb ik je ditmaal op een brief laten wachten. Maar ondertusschen heb ik een fijn uitstapje naar Bandoeng achter den rug. Ja, een weekje de kou in, welk een zaligheid, welk een ongekend genot voor ons Kustbewoners. Er waren heel wat piekerans aan vooraf gegaan. Wat met de kinders aan te vangen, thuis te laten, uit te besteden of mee te nemen, doch daar was spoedig een oplossing voor gevonden. Je hebt hier n.l., evenals in de meeste plaatsen in Holland, een huisvrouwenvereeniging. Deze biedt haar leden, behalve een maandelijksch tijdschrift, hetwelk je op de hoogte houdt van diverse passarprijzen en andere aardige bijdragen, ook vele andere voordeelen. Zij stelt haar leden in staat tegen kleine vergoedingen baby-weegschalen, grasmachines en dergelijk materiaal te huren. En zoo bestaat er ook gelegenheid in geval van ziekte of, zooals dit nu bij ons het geval was, dat je voor een weekje uit logeeren wilt gaan, betrouwbare Europeesche hulp bij de kinders te krijgen. Natuurlijk tegen vergoeding, wat ook alweer naar verhouding van je salaris geregeld wordt. En zoo is ons huishouden op de normale manier door blijven gaan en heb ik van dit besluit geen spijt gehad.

De kosten voor zoo'n lange reis vallen betrekkelijk mee. Want als je na-gaat, dat je voor den afstand Soerabaia-Bandoeng, die ongeveer 600 km bedraagt, derde klas per ééndaagsche maar tien gulden en voor tweede klas het dubbele betaalt, is dat in vergelijking met Hollandsche prijzen, toch zeker niet veel.

Bovendien is de tweede klas reeds air-conditioning, eerste klas vanzelfsprekend, maar een bezwaar is, dat de raampjes nu ook gedurende de geheele reis daar niet open mogen. En door de windvang is het dan in de derde klas vaak net zoo koel, maar schrik niet, als je aan het einde van zoo'n 3e klas reis ontdekt, dat je door en door zwart bent en vaak meerdere dagen noodig hebt, voordat al het roet van je afgewasschen is.

Tien jaar geleden was het onmogelijk, dat je derde klas tusschen de Inlanders kon reizen. Voor langere afstanden zijn er nu speciale wagens voor Europeanen aan toegevoegd, maar op korte trajecten zie je het nog zelden. Het slot was dus, dat ik al deze drukte voor een weekje gaarne over had.

Om kwart voor zes 's ochtends van hier vertrokken kwamen we om precies vijf uur 's middags in Bandoeng aan. De hitte was enorm geweest en we verlangden hevig naar een bad. Maar als je hier het water uit S. gewend bent, sta je toch wel even te hikken, als je zoo'n Bandoengsche douche over je heen krijgt.

Maar ik dwaal af, ik zou je wat van m'n vacantiereis vertellen. Op het programma stond ditmaal een bezoek aan de Tangkoeban Prahoe. Het is een vulkaan, een uurtje van Bandoeng af en geheel met de auto te bereiken. Het was een prachtweg er naar toe en bij helder weer een zeldzaam uitzicht over geheel Bandoeng. Het is een dubbele krater, bestaande uit de Kawah Ratoe en Kawah Oepas, zij bevatten talrijke solfataren en andere stikgassen. Op verren afstand reeds begin je de zwavel te ruiken, een benauwde en doordringende lucht. Aangekomen bij den kraterrand en naar beneden kijkende, zie je inderdaad ook allerlei rookkolommetjes opstijgen. Een enorme diepte heeft dat ding, we hebben er heelemaal omheen gewandeld. Het geheel was indrukwekkend.

Verder hebben we een kijkje genomen in den Bandoengschen dierentuin. Het ziet er daar stukken aardiger uit dan de Soerabaiasche. Het geheel is beter opgezet.

ER IS NOG STEEDS:

BÉTER LICHT

N.V. G.E.B.E.O.

Verder diverse zwembaden bezocht en ons hart opgehaald aan dat koude water. Maar dat valt om den drommel niet mee. Vooral waar de buitenlucht daar als de zon schijnt, toch haast even warm is als hier. En in den beginne, als je pas in het water duikt, is het precies of je aan alle kanten door spelden geprikt wordt. Maar zoo'n bad kan je inderdaad verfrisschend noemen. Ja, wat was er nog meer waar we van genoten hebben en de moeite van het vertellen waard is. O ja, de tocht naar het meer van Telaga Patengan. Schitterend, trouwens de omstreken van Bandoeng zijn allemaal even mooi, die villawijken buiten Bandoeng en de landhuisjes daar bij „Berg en Dal". Je waant je, ik weet niet waar. In heel Indië heb ik trouwens nog niet zulke mooie buitenwijken als daar ontmoet.

Tegen de reis terug, die in den regel nog warmer is, zag ik wel even op, maar ditmaal viel het mee, want al heel vlug begon het te regenen. En in het begin heb je oogen te kort om alles waar je langs en doorrijdt in je op te nemen. Want die treinreis door de Preanger is onvergetelijk mooi. De diepe ravijnen, waar je over en de bergen, waar je om heen rijdt. De een vergelijkt het met Zwitserland, maar ik vind het weer heel anders mooi. Maar dat, als je zoo'n treinreisje over Java maakt, je van Indië houden moet, dat staat vast.

En nu, Lien, kan jij nog eens te verlangender zijn om dit zelf ook eenmaal eens met eigen oogen te komen aanschouwen. Tot zoover. Hartelijke groeten van huis tot huis, je

IRA.

Reisindrukken over Bandoeng.

De heer Winter, kolonel b. d. van het K. N. I. Leger, is sedert vele jaren de koloniaal redacteur aan de „Avondpost" te Den Haag. Wij meldden reeds dat kolonel Winter een reis over Java maakt en dat hij hier thans nog vertoeft.

De heer Winter schreef reisindrukken naar zijn blad. Over Bandoeng zegt hij het volgende:

„Indien er iets, indien er één stad is veranderd, is het zeker wel Bandoeng.

Batavia is uitgebouwd, heeft er heele wijken van villa's en kleinere huizen bijgekregen; maar overigens is de stad in hoofdzaak hetzelfde gebleven. Althans in de laatste tien jaren niet zóóveel veranderd.

Bandoeng wel.

Als men bedenkt, dat Bandoeng veertig jaar geleden een lief plaatsje was, gelegen op de mooie Bandoengsche hoogvlakte, te midden van thee- en kina-ondernemingen; met een renvereeniging en een vriendelijke sociëteit, welke zeer goede muziek had, en dat er nu een stad is ontstaan met moderne allures en in voorkomen meer Europeesch, althans hier en daar, dan de hoofdstad; met de prachtigste villawijken tegen de berghellingen

opgebouwd; dan, het moet erkend, is de verandering, gezien over een veertigjarig tijdvak enorm en over de afgelopen tien jaren zelfs nog bijzonder groot.

Bandoeng binnenkomende is het, alsof men, behalve een temperatuursverschil van een graad of zeven, ook een verschil in stemming opmerkt. Alsof de menschen opgewekter, vlotter zijn, er minder tegen opzien, zich te bewegen. En dat zal ook wel het geval zijn.

De wijken, waar thans de Europeanen bij voorkeur wonen, zijn op fraaie, royale wijze aangelegd met breede, deels beschaduwde, wegen en hier en daar goed onderhouden parken. Het is dan ook geen wonder, dat meer en meer gepensionneerden besluiten, te Bandoeng en omgeving te blijven wonen, waar men prachtige natuur, een opgewekt leven en een lekker klimaat vereenigd kan hebben.

In grootte en handelsbelangrijkheid kan Bandoeng zich natuurlijk niet met Batavia en Soerabaja meten. Als woonstad staat het ver boven beide; althans, wanneer men er niet in de eerste plaats op uit is, des avonds vermaken na te jagen.

Hotels en pensions zijn er te kust en te keur en het pas gemoderniseerde hotel Ho-

mann — dat men nu weder den soi-disant-wereldnaam Savoy heeft toegekend — beantwoordt aan elken eisch van een hotel in een tropische stad, evenals het Preanger Hotel.

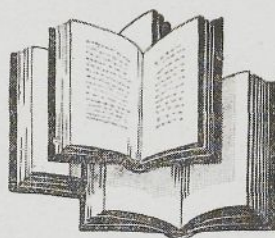
* *

Behalve echter in uiterlijk en dan in haar voordeel, is Bandoeng als woonstad voor Europeanen ook in ander opzicht veranderd.

Was vroeger Batavia de stad der autoriteiten in het bijzonder en van de ambtenaren in het algemeen, Bandoeng doet er een gooi naar, Batavia in dat opzicht opzijde te streven of het te overvleugelen.

In het eens zoo gezellige en gemoedelijke stadje is men nu doende deftig te schijnen en autoriteiten-verafgoding in te voeren. Misschien is dit een gevolg van het steeds grooter wordende getal ambtenaren. Hoe het zij — er wordt terdege rekening gehouden met een groot aantal autoriteiten, kenbaar aan lage autonummers en gereserveerde plaatsen bij schier elke, ook openbare, gelegenheid.

Daardoor ontstaat wel eens een neiging tot dikdoenerij, welke men vroeger in deze stad in het geheel niet aantrof en die... nu, laten we maar zeggen, op den buitenstaander niet prettig werkt en die door niets of weinig wordt gemotiveerd."

BOEKEN

die onze aandacht verdienen.

Groen en Bloemen in Den Haag.

Onder deze titel heeft de Algemeene Vereeniging voor Natuurbescherming voor 's Gravenhage en Omstreken voor haar leden een boekje uitgegeven, dat de parkrijkdom van de hofstad behandelt.

Mr. S. J. R. de Monchy, burgemeester van den Haag, schreef een voorwoord en voorts is de stof in drieën gedeeld en toevertrouwd aan een drietal leden van het bestuur der vereeniging, die elk op hun eigen gebied als autoriteit kunnen worden beschouwd.

In de eerste afdeeling behandelt Ir. P. Bakker Schut, Directeur van den Dienst van Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting, „Het groen in en om den Haag”; hij bespreekt daarbij de geschiedenis en de ontwikkeling van de parken, die wij thans in den Haag kunnen bewonderen.

De Directeur van den Plantsoendienst van de Gemeente, de heer S. G. A. Doorenbos, heeft de tweede afdeeling verzorgd. Hij beschrijft het meer technische gedeelte van de beplantingen en der parkaanleg, waarbij hij speciale aandacht besteedt aan het Zuiderpark en het Westduinpark.

Dr. A. Schierbeek behandelt in de derde afdeeling „Wandelingen in de plantsoenen” het schoons, dat wij op botanisch en biologisch gebied in de Haagsche parken kunnen genieten.

De tekst wordt verlucht door een zeer ruime hoeveelheid foto's en een dertiental plattegronden van de diverse parken of gedeelten ervan.

Aangezien de stof van het boekje voor een groot deel op een terrein ligt, dat onderdeel uitmaakt van den Stedebouw, leek het van belang om het boekje aan een nadere beschouwing te onderwerpen. Vooral werd hierbij gedacht aan de beide eerste afdeelingen. De afdeeling, die door Dr. Schierbeek verzorgd werd, moge zeer onderhoudend en boeiend geschreven zijn en voor Holland zeker van groote waarde, uiteraard is deze stof voor Indië van geen direct belang. Wij kunnen op Java nu eenmaal geen nachtegaal hooren zingen en geen crocussen zien bloeien.

Maar van des te meer belang zijn de beide eerste afdeelingen van het boekje voor ons.

Ir. Bakker Schut wijst op de toenemende waardeering voor een stelselmatige verzorging van de stad met groen en bloemen. Er is dan ook een markante tegenstelling te constateeren op het gebied der beplantingen tusschen de stadsontwikkeling in de tweede helft van de vorige eeuw en de laatste decennia. Ook de sport met den eisch voor sportvelden en sportparken was hier van invloed.

Den Haag heeft wel een uitzonderlijke positie door het feit, dat men hier te maken heeft met een woonplaats, die niet ommuurd is geweest en zich dus steeds vrij en ruim heeft kunnen ontwikkelen, zoodat men steeds plaats voor parken kon reserveeren. Bij elke uitbreiding kon men voldoende oppervlakte voor parken en groenstrooken bestemmen, al was het dan ook niet te ontgaan, dat voor nieuwe bebouwingen ook bestaande fraaie natuur-objecten moesten worden opgeofferd; maar „Pour faire une omelette il faut casser les oeufs”. Stadsuitbreiding is uit een oogpunt van natuurbescherming nu eenmaal te beschouwen als een noodzakelijk kwaad, en wanneer de stadsontwikkeling zóó wordt verzorgd, dat een nieuw fraai geheel wordt geschapen, waarin ook aan het groen een ruime plaats wordt gegeven, dan is dat kwaad nog niet zoo erg. Toch dienen zeer bijzondere natuurcomplexen in hun geheel behouden te worden. Dat dit niet altijd door de Gemeente-besturen tijdig is ingezien, wordt duidelijk gedemonstreerd bij de buitenplaats Sorghvliet, waar eens Jacob Cats woonde. Het plan om dezen grond in tact te laten werd driemaal door den Gemeenteraad verworpen en zoo werd het terrein voor een groot deel vrijgegeven voor villabouw, een beslissing, die thans door iedereen betreurd wordt. Hieruit heeft men echter de les geput om niet in deze fout terug te vallen en zoo heeft men vele van de zeer schoone buitenplaatsen, die den Haag telde, in den afgeronden vorm, waarin ze zich bevonden, als park ingericht. Op deze wijze heeft den Haag de beschikking gekregen over veel parken over de deelen van de stad gelijkmatig verdeeld.

De heer Doorenbos wijst eveneens op de voorname rol, die het groen in het stadsbeeld speelt. Toch moet men door de geweldige ontwikkeling van het verkeer veel groen offeren. Bij gesloten bebouwing is dit een zeer betreurenswaardig maar onvermijdelijk verschijnsel. Heeft men een bebouwing met voortuinen, dan kan men dit nadeel beperken door op de voorerven van gemeentewege klein blijvende boomen te planten, waarmee men toch één geheel krijgt en het gewenschte effect bereikt. Zooals de lezers van Loc. Techn. bekend is, past men dit systeem te Bandoeng eveneens toe.

Voor den aanleg van nieuwe beplanting en voor het inboeten van de bestaande, beschikt den Haag over een uitgebreide kweekkerij. Het bloemmateriaal van de plantsoenen en parken, dat eenige malen per jaar verwisseld wordt teneinde steeds over in-bloei-staande perken te kunnen beschikken, wordt verzorgd in de stadsbloemisterij. De noodzakelijkheid

om op de fondsen van den plantsoendienst te bezuinigen, leidde ertoe om vele bloemperken te vervangen door een blijvende beplanting. Ook grastaluds, die op de zon gelegen waren, werden om het onderhoud te verminderen geheel met heesters beplant.

In de Haagsche parken heeft men een ruime plaats toegewezen aan de school- en kindertuinen, die een zeer groote paedagogische waarde hebben. Men vindt hier, naast de inlandsche gekweekte en in het wild groeiende planten, de z.g. cultuurvakken, waar tarwe, haver, vlas, aardappelen en andere cultuurgewassen op akkers van ongeveer 50 m² een plaats hebben gekregen. In een kleine kas teelt men eenige Westlandsche cultures en ook uitheemsche gewassen, als rijst, thee, koffie en katoen. Voorts heeft men aquaria en terraria, een bijenstal en een zijderupsenstand. Aan dit voorbeeld zou men zich in Indië kunnen spiegelen.

Naast de parken, die den Haag door den aankoop van buitenplaatsen kon verkrijgen, heeft men ook parken aangelegd op terrein, dat vroeger dienst deed als weide. Een voorbeeld hiervan is het Zuiderpark, waartoe Berlage het initiatief heeft genomen en dat uitgevoerd is volgens het ontwerp van den toenmaligen Directeur der Gemeenteplantsoenen P. Westbroek. Dit park beslaat een oppervlakte van 130 ha; de raming der kosten bedroeg 3½ miljoen. In 1918 begon men met de onteigening der terreinen en in 1923 kon men met de uitvoering beginnen. Het park omvat alles, wat men van een recreatie-terrein kan verwachten. Aangezien het park in een stadsgedeelte is gelegen, waar men weinig andere groenstrooken aantreft en geen gelegenheid had voor het beschikbaarstellen van sportterreinen, werd ook aan de sport een ruimen plaats gegeven. Zoo werden 9 voetbalvelden in dit park aangelegd. Een zeer groote speelweide, een kinderspeelplaats en een plasvijver bieden plaats aan een zeer groot aantal kleinere kinderen, terwijl eveneens een zwembad aanwezig is. Verder heeft men fraaie bosch- en waterpartijen een eendenkooi, school- en kindertuinen, de wetenschappelijke tuin, de kweekkerij en dan de hoofdgroep van het park, waar men ook veel uitheemsche gewassen, gerangschikt naar de plaats van herkomst, aantreft. Zoo vindt men de afdeelingen Zuid-Europa, Japan, China en Himalaya.

Een andere aanwinst was de instelling van het Westerduinpark, dat de duinreeks tusschen Scheveningen en Kijkduin omvat. De inrichting van dit park was noodzakelijk, om vernieling van het duinterrein te voorkomen.

Preanger Zweefclub.

(Ingezonden).

L.S.

Terwijl de belangstelling voor de motorvliegsport in Nederlandsch-Indië den laatsten tijd sterk groeiende is — mede dank zij den financieelen steun, dien deze tak van sport thans uit het Nederlandsch-Indisch luchtvaartfonds ontvangt — heeft de zweefvliegsport het hier te lande nog nauwelijks tot eenige bekendheid gebracht. Hoewel blijkens de ervaring van Duitsche zweefers de atmosferische omstandigheden in tropische gewesten bij uitstek gunstig zijn voor de beoefening van het zweefvliegen, is men hier op dit gebied practisch niet verder gekomen dan enkele proefnemingen, die weliswaar goed bedoeld waren, doch slechts in geringe mate propagandistisch gewerkt hebben.

Ondergeteekenden achten het thans, nu ook de aandacht van de regeering op de amateurvliegerij is gevallen, het juiste oogenblik om te trachten, de zweefsport in Nederlandsch-Indië op een bredere basis te organiseeren dan tot dusver het geval kon zijn. Zij zijn van meening, dat een bloeiende zweefsport een nationaal belang beteekent, omdat men door middel van het zweefvliegen, waarvan de beoefening slechts betrekkelijk geringe financieele opofferingen met zich brengt, veler belangstelling voor het actief uitoefenen van de luchtvaart kan wekken — in de eerste plaats bij diegenen, waaruit onze toekomstige vliegers gekozen zullen moeten worden. Zij zijn voorts van oordeel dat Bandoeng — in zoovele opzichten het centrum van de Nederlandsch-Indische luchtvaart — de beste kansen van slagen biedt aan een goed opgezette zweefvereniging en dat derhalve het initiatief in deze van Bandoeng behoort uit te gaan.

Ondergeteekenden stellen zich dan ook voor, zoo spoedig mogelijk tot de oprichting te geraken van een vereniging ter beoefening van het zweefvliegen, indien hiervoor voldoende belangstelling blijkt te bestaan. Deze belangstelling zal zich niet alleen moeten uiten in het toetreden van velen tot de vereniging als lid of donateur, doch ook door het storten van giften en door het toezeggen van bedragen in geld ten behoeve van de aanschaffing van het allereerst benoodigde materieel. Hieronder is te verstaan de aankoop van een eerste zweefvliegtuig en van

middelen tot het starten daarvan, waarvan de kosten geraamd zijn op f 2500,—. In het vraagstuk van de opleiding der leerlingen zal van den beginne kunnen worden voorzien, dank zij de gelukkige omstandigheid, dat zich momenteel in Bandoeng verschillende in Nederland gebreveteerde zweefvliegers bevinden, die zich volgaarne bereid verklaard hebben, de noodige daadwerkelijke voorlichting te verleen.

De wnd. Inspecteur van de Militaire Luchtvaart gaf reeds bij eventueel totstandkomen van de vereniging toestemming tot het gebruik van het vliegveld Andir op daartoe geschikte tijden, terwijl de Nederlandsch-Indische Vliegclub Bandoeng eveneens haar volledige medewerking toezegde.

Gaarne doen wij ook op U een beroep om ons te steunen bij het verwezenlijken van het boven beschreven plan. Wij verzoeken U beleefd, de aangehechte strook ingevuld te doen toekomen aan den Heer H. A. Tander, 1e Lt. der Infanterie, II.-vlieger, Sumatrastraat 32 te Bandoeng. Zoo spoedig genoegzame gelden voor de aanschaffing van materieel in den vorm van contributies en giften zijn toegezegd, stellen wij ons voor, een vergadering te beleggen, waarin tot de oprichting van de vereniging zal kunnen worden besloten.

Ir. H. G. FOKKER
Dipl.-Ing. C. W. A. OYENS
1e Lt. H. A. TANDER
A. D. M. MOORREES
H. C. BLOMMERS
E. J. VAN MENS
R. DE GROOT.

Voor Uwe Bloemstukken gaat
men naar.

„HET BLOEMENHUIS”

Merdika 26. — BANDOENG Telf. 3.

Billijke prijzen. Privé service.

HOE MEER ZIELEN
HOE MEER VREUGD

NIEUWE LEDEN

in
JULI

1. C. FITZ VER-
PLOEGH Ond. Pasir-Malang,
PENGALANGAN.
2. A. BALTUSOEN
DEKKER van Neckstraat 28.
3. H. H. JANTZEN
Logeweg 33 A.
4. J. C. F. KNAPP
Tjibeunjing Pl. Z. 35 A.
5. J. NIEUWMEYER
Heetjansweg 5.
6. S. CORONEL
Nijlandweg 126.
7. I. F. BENJAMINS
Tjitjadas 430.
8. C. H. STOLZ
Pension van Hengel.
9. H. A. HES
Vondelstraat 3.
10. Dr. M. Ch. BOON
VON OCHSSEE Sumatrastraat 44.
11. J. W. E. STEYLING
Heetjansweg 9.
12. D. H. LOKHORST
Pasir Kaliki 87.
13. J. A. E. VAN BLOM-
MESTEIN - LAND Bandastraat 15.
14. L. VAN GEUNS
Nijlandweg 29.
15. H. STERN
Bragaweg 53 B.
16. STAAL
p/a Wester-Park Sitoe
Aksan.
17. H. A. BURLAGE
Huize „JANETTE”
TJIOEMBOELOEIT.
18. Th. VAN DILLEN
Hotel HOMANN.
19. J. DOORNBOS
Pasantren Wetan 2.
20. Mr. J. MAK
De Klerkweg 11.
21. D. G. J. VAN DER
HOEVE Eng. VAN BEVERVOOR-
DEWEG 9.
22. E. W. HÄHLÜTZEL
Tjildjambe, SOEBANG.
23. U. HELDER
Rembrandtstraat 4.
24. R. SCHNEIDER
Ruysdaelweg 20.
25. Zuster STUFFKEN
Pasteurweg 2.
26. P. SEELIG
Bragaweg 19.
27. A. DE NEVE
Ond. GOENOENG SOE-
SOEROEH halte TJI-
KADONGDONG.
28. C. A. KASTELIJN
Pahud de MORTANGES-
WEG 15.
29. Joh. PATTY
Dagoweg 40.
30. B. VAN LENT
Progostraat 8.
31. Jhr. J. I. E. VAN DER
DOES DE BYE Dagoweg 106.
32. R. W. JANSSEN
p/a Alg. Ind. Internaat
Pasantren Wetan.
33. Ph. G. CARLI
Naripan 99.
34. Mr. van APELDOORN
van Deventerweg 17.
35. L. C. VAN WELY
TJIOEMBOELOEIT.
36. F. SAMUEL
Samiadjiweg 25.
37. GOUW KHE HOAT
Groote Postweg 233 F.
38. Dr. P. UJLAKI
Sim De Ruyterlaan 6.
39. J. VAN PREHN
Bengawanlaan 72.

NIET VOOR NIETS

mogen wij steeds op een druk
bezoek rekenen.

De reden is: Wij leveren steeds

**GOEDE WAAR
VOOR UW GELD!**

Komt U zich in BANDOENG vestigen?

Dan weet waar U wezen moet

MODE-MAGAZIJN
voor Uw

MODE-ARTIKELEN
en
KLEEDINGSTOFFEN
Telefoon 1055

Afdeeling
PROV. & DRANKEN
voor Uw
LEVENS MIDDELEN
Telefoon
No. 1155 - 1156

**BESTE EN BILLIJKSTE
SERVICE STATION TE BANDOENG**
REPARATIES
GRATIS LUCHT
AUTO LIFT
BENZINEPOMP DAG EN NACHT
GEOPEND.

MODERNE BIJOUX

met Granaat - Koraal - Opaal steenen.

GOEDE HORLOGES

merk Cyma - Standard & de Luxe;
ASTIN.

FIJNE GOUD-, en ZILVER WERKEN

ringen, armbanden, hangers etc.

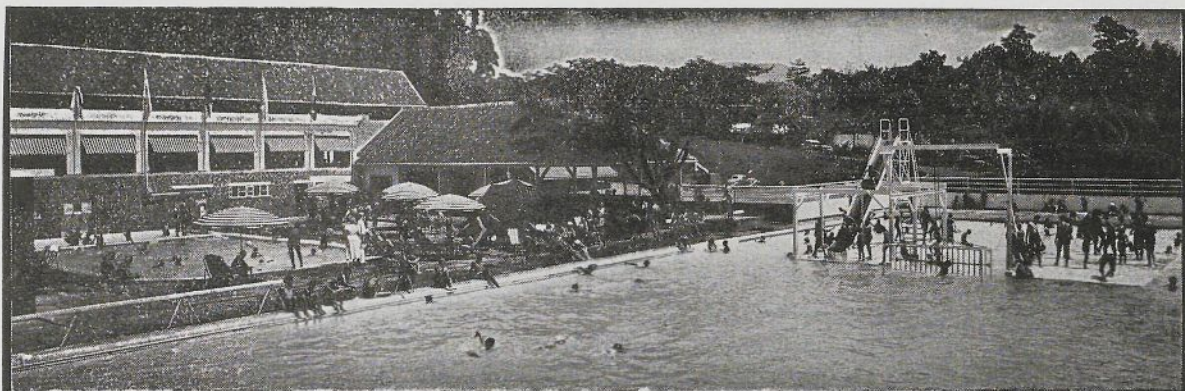
GERO - ARTIKELEN

in grootste keuze.

JUWELIERS - HORLOGERS

G. EN J. DE LEEUW

BANDOENG BRAGAWEG 47a

LEMBANGWEG - BANDOENG - HUYGENSWEG

BADPLAATS TJIHAMPELAS BANDOENG.

HET EENIGE BAD TER PLAATSE MET **DOORLOOPENDE**
VERVERSCHING MET EIGEN BRONWATER.

STAAT ONDER REGELMATIGE CONTRÔLE VAN
DEN DIENST DER VOLKSGEZONDHEID.

HOTEL MATARAM

DJOCJA'S OUDSTE HOTEL

5 min. van het Station.

Meer dan veertig-
jarige reputatie

Dagelijks Europ. en
alom bekende rijsttafel.

Geheel gerestaureerd;
kamers met eigen gemakken.

PRIJZEN:

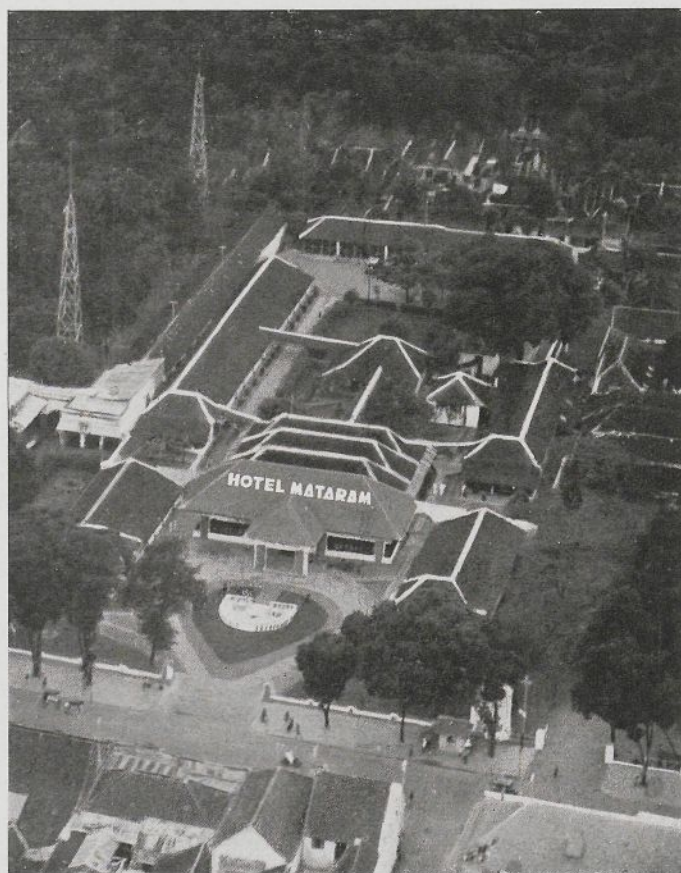
1 pers. vanaf f 4.50 - f 7.—
2 " " f 8.— - f 13.—

Maandkamers:

1 " " f 60.— - f 110.—
2 " " f 100.— - f 165.—

Lommerrijke tuin, oppervlakte p.m.
10.000 M²; 12 auto-garages.

Eigenaar-Beheerder **G. LEIPOLDT**
Oud Chefhofm. S M. „Nederland“.

HYPOTHEKEN

DE N. V. DE EERSTE NED.
IND. SPAARKAS TE BAN-
DOENG HEEFT GELDEN
BESCHIKBAAR TEGEN ON-
DERPAND VAN WOON-
EN/OF WINKELHUIZEN OP
EIGENDOMSPERCEELEN
IN HOOFDPLAATSEN.

AANVRAGEN TE RICHTEN
AAN DE

N.V. „DENIS”
TE BANDOENG.

Heim & Co.

Effecten, Vaste Goederen

Rillmij-gebouw

Tel. 124 en 125.

VERWARMINGSKUSSENS
REGELBAAR-AUTOMATISCH
INTERNATIONAL

GENERAL ELECTRIC
COMPANY

GROOTE POSTWEG OOST 104
TELEFOON 195 196

„DE BANDOENGSCHE VERF-CENTRALE”
(IMPORT MY. JOHANSEN)

Uitvoering van alle voorkomende verf-
werken; o.a. het schilderen van Fabrieks-
daken, Gebouwen, Huizen en Meubilair,
tevens calcarium- en brocateer-werk.
Aanmaken van Lichtbakens en Reclame-
borden.

Alles met vakkundig personeel en onder
deskundig toezicht.

DAGOWEG 26

Kunsthandel: Midden-Java

Steeds het beste op het gebied van

Inheemsche Kunst

als

Djocja zilverwerken

Djepara houtsnijwerk

Leerwerk

Weefsels

Antiek etc. etc.

„MOOI BANDOENG”

HELP DAARAAN MEDE.
VERFRAAI UW TUIN
MET ZADEN V. D.

ZEEUWSCHE-ZAADHANDEL

HUYGENSWEG - TELF. 1831 - BANDOENG

VERFRAAI UW TUIN

MET DE ZADEN

V. D.

ZEEUWSCHE-ZAADHANDEL

HUYGENSWEG - TELF. 1831 - BANDOENG

AGENTE

BLOEM. MAG. LOTUS BRAGA

Auto- en wegenkaart van Java

In 3 deelen op linnen geplakt met uitgebreide afstandstabellen. Compleet in etui f 1.50

Boekhandel VORKINK
Bandoeng

Voor medicijnen gaat men naar de

Bandoengsche Apotheek

Gr. Postweg O. 9 - Tel. 668 - 669

KUNDANDAS BROS

Nieuwe Bombay Toko

Bragaweg 40 - Bandoeng

BEAUTIFUL

SILKS & CARPETS

VOOR BETERE
**INSIGNES, CLICHÉS
& STEMPELS**

NAAR

Clichéfabriek „FA FOENG”

GR. POSTWEG W. 81 TEL. 798 - BD.

Vleeschhouwerij en Worstfabriek van

L. SCHRÖDER

Groote Lengkong 1A.

Bandoeng - Tel. No. 756 en 2774

DJOKJASCHE KUNSTHANDEL

TAMBLONGWEG 17

TELEFOON 1860

Het OUDSTE en BESTE adres voor FIJN Koper, Leer, Katoen- en Zijden
Batik, Zilver-, Goud-, Schildpad-, Tin- en Houtsnijwerk.

Tevens artikelen van de firma A. C. BUISSON - Uitsluitend handarbeid.

GLASHANDEL

A. N. I. G. G. I.

Bantjeuj - Bandoeng - Tel. 1351

HET OUDSTE EN
BEKENDSTE ADRES
TER PLAATSE.

Autoverhuurderij „DE HOOP”

Tel. No. 1833, - IJkweg 10

Uitsluitend nieuwe auto's

Leverancier van huurauto's aan diverse
Overheidsdiensten.

Thans gaat een ieder voor :

STENO & TYPEN
naar

Instituut Hasil

Bandoeng - Tasikmalaja - Madjalaja
Gr. Lengkong 154 - Stationsweg 30a - Taloen

TEGELS
Bandoeng. tel. 808

„IRIS”

WASCHBARE KLEEDING

Tropicals - Palm-Beach

=

AVONDKLEEDING

in zwart en midnight-blue

=

EUROPEESCHE UITRUSTINGEN

=

Aug. Savelkoul

BANDOENG.

SCHOENMAKERIJ S. BOONSTRA

Oosteindeweg 29.

Oudste en billijkste adres ter plaatse, voor maat en reparatie-werk. Walram rubber tips voor dames en heeren.

Binnen 12 uur klaar, halen en brengen gratis.

Telefoon 1099 — Bragaweg 61

Bandoeng

SALON DE COIFFURE MAISON SMIT

Specialisten

Permanent-wave

Manicure

Epileeren

Water-wave

MASSAGE

MINERAALWATERFABRIEK

N O V A

OOSTEINDE 57

TELEFOON 1210

CONCORDIA - CUP, EEN VER-

FRISCHENDE - WIJNDRANK!!

TJIANG TJOAN HAN

TOEKANG GIGI

Maarschalklaan 11

Bandoeng. (Java)

Autoverhuurderij PREANGER

Tel. 1616

Bandoeng

Tusschen G. E. B. E. O.-Factory

Goede chauffeurs, billijke prijzen

Coulante bediening

Maakt Uw „Home“ gezellig met onze lampen, zoowel moderne, als antieke stijl.

Grootste keuze-Concurreerende prijzen.

HET LAMPENHUIS „BRAGA“

Braga 20

—

Tel. 998

HOTEL-PENSION VAN RHIJN

Oude Hospitaalweg 32
Bandoeng — Tel. 2660.

Huis van den eersten rang,
gelegen in 't Centrum der stad.

HOTEL SUMATRA

Kebon Djati 6/8 v/b Station,
Telefoon 274 — Bandoeng.

Billijke prijzen

Europeesch beheer — Uitstekende tafel.

HOTEL „SCHOMPER“

Naripan 11 - Bandoeng - Tel. No. 3100 - 1489

GERENOMMEERDE KEUKEN
UITSTEKENDE SERVICE

COMFORTABELE KAMERS.

Daglogies vanaf f 5,-

Bij verblijf van 14 dagen 10% korting.

Bij langer verblijf speciale prijzen.

PENSION „WELGELEGEN“

BURG. KÜHRWEG 5 — TEL. 632

1ste Rangs Eur. Pension
Billijke prijzen. Uitstekende tafel.
Centraal gelegen. Tennisbaan.
MAAND- EN DAGKAMERS.

N. V. HOTEL METROPOLE

Kepatihan No. 12A — Telefoon 172

Erkend één der beste en goedkoopste familie pensions.
Gunstig gelegen in centrum bij Postkantoor, Gouvernements-Bureaux, Bankinstellingen, Sociëteiten en Winkels.

Beleefd aanbevelend,
de Directrice.

SHANGHAI DREAM

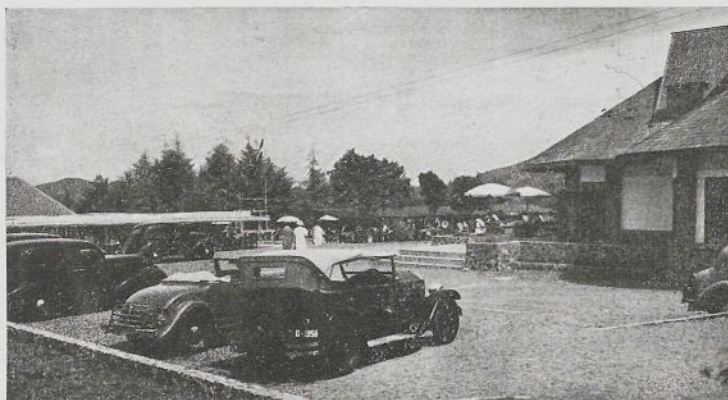
„Het meest exclusieve restaurant“

BRAGA 64, — BANDOENG.

Wanneer gij naar Europa vertrekt
eerst naar T.N.K. Handwerk cursus.

Groote Postweg Oost 92.

Voor Uwe winterkleding.

Hotel Tangkoeban Prahoe

Lembang K.M. 21 — Telefoon 24

20.000 M² eigen dennenbosch
2 tennisbanen — zwembad met
eigen kristalhelder bronwater.

Garages.

Gelegen in de onmiddellijke
nabijheid der kraters.
Vraagt offerte.

N. V. Levensverzekering-Maatschappij

„ONS BELANG“

Lage premien. Met aandeel in de Winst

— KANTOOR VOOR INDIË —

Javastraat 1 - BANDOENG - Tel. 651

**Is U reeds lid van „Bandoeng Vooruit“ ?
Zoo niet: Wordt het dan vandaag nog !
Even een telefoontje Bdg. 1600.**

WONEN TE BANDOENG

beteekent een combinatie van de voordeelen van het wonen in een groote stad en het wonen in een aan natuurschoon rijke streek.

**De ideale woonvorm:
het ééngesinshuis met
eigen tuin, is te Bandoeng voor iedere beurs
bereikbaar.**

De Gemeente Bandoeng heeft gunstig gelegen **BOUWTERREINEN**, tegen billijken prijs te koop.

Inlichtingen verstrekt het

**GEMEENTELIJK
GRONDBEDRIJF**

ATJEHSTRAAT

TELEFOON 454 TOESTEL 18

W. ANTHONJSZ

Architect - aannemer

LOMBOKSTR. 11A - TEL. 2143

Alvorens tot bouwen over te gaan wende men zich eerst tot:

LIM A GOH

het oudste Aannemersbureau ter plaatse.
Meest moderne ontwerpen en solide bouw.

Diverse dankbetuigingen ter inzage.
Chineesche Voorstraat No. 12. Telefoon
No. 2449 — Bandoeng.

F. J. DE GRAAF

NARIPAN 78

TELEFOON 280

Algemeen Administratie

en

Crediet-Kantoor

Spaar- en Depositokas
Bouw- en Woningbureau
Assurantiën en Hypotheken

•

Huizenbeheer

•

Commissionnairs in Onroerende Goederen en Effecten

•

Hypotheekbezorgers.

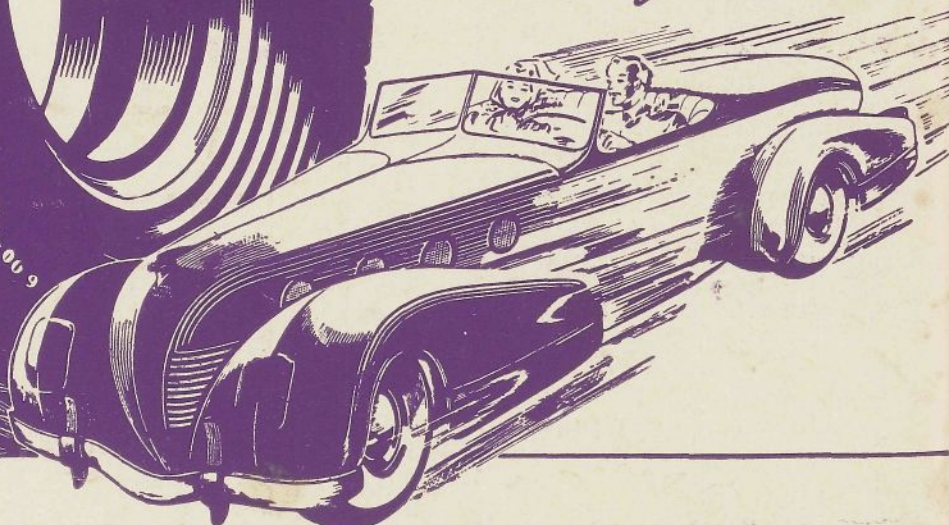
HIER IS DE BAND MET HET *Werkelijke* ANTISLIP-VERMOGEN

G100

Genoemd ter eere van Charles Goodyear, die 100 jaar geleden het vulcaniseeren van rubber ontdekte.

DE NIEUWSTE BAND VAN
GOOD YEAR

● Deze nieuwe Goodyear-Band is ontworpen om nóg groter veiligheid te geven. De constructie is radicaal gewijzigd, zooals uit nevenstaande figuren blijkt. Er zijn méér scherpgerande, ruitvormige rubberblokken op het loopvlak aangebracht.

Dit grooter aantal antislip-blokken – nóg dichter bij elkander geplaatst – en het plattere loopvlak, geven gebruikers van den G-100-Band een houvast op den weg – grooter dan ooit tevoren.

De groeven in het dikere loopvlak zijn ook dieper, zoodat de G-100 zijn antislip-vermogen langer behoudt.

De ontwerpers van dezen nieuwen Goodyear-Band hebben er terdege rekening mede gehouden, dat geruischloosheid en rustige gang noodzakelijke factoren zijn.

Om het geheel te volmaken, heeft Goodyear van den G-100 bovendien den meest gracieuzen band gemaakt. Let op die gestroomlijnde gratie – zelfs zichtbaar als de wagen rijdt, en aldus de élégance van de moderne auto accentueerend.

Monteer een compleet stel nieuwe G-100's, de veiligste, duurzaamste en meest fraaie band, speciaal ontworpen voor het moderne snelverkeer.

